

Başvuru Numarası : 2024/2338
Toplantı Tarihi/Sayısı : 12.12.2024/53
Karar Numarası : 2024/1273
Başvuran : M.B.Ç.
Başvuran Vekili :-
Adres :-
Muhatap Kurum/Kişi :-
Muhatap Adres :-

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, emeklilik yol harcırahının ödenmesi için Kara Kuvvetleri Komutanlığı ile Kara Havacılık Komutanlığına talepte bulunan başvuranın kendisiyle aynı durumda olan bazı kişilere söz konusu ödemenin yapılmış olmasına rağmen kendi talebinin reddedilmesi ve emeklilik yol harcırahının ödenmemesi nedeniyle ayrımcılığa maruz bırakıldığı iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran; emeklilik işlemlerinin tamamlanarak emekli maaşını almaya başladığını, daha sonra “emeklilik yol harcırahı” olarak adlandırılan bir ödemenin daha bulunduğunu öğrenmesi üzerine Kara Havacılık Komutanlığına söz konusu ödemenin yapılması için başvurduğunu, üst makam olan Kara Kuvvetleri Komutanlığının ilgili harcırahın ödenmemesi yönünde görüş bildirmesi nedeniyle talebinin reddedildiğini, ödemenin yapılmaması gerektiğini ifade eden Kara Kuvvetleri Komutanlığının yazısında yine Maliye Daire Başkanı olarak imzası bulunan Maliye Albay S.İ.S.’nin imzasının bulunduğu bir başka yazıyla 15/6/2023 tarihinde kendisi gibi tutuklu bulunan ve aynı şartları haiz olan Y.G. ile A.K. isimli kişilere bahsi geçen ödemenin bizzat Kara Kuvvetleri Komutanlığınca yapıldığını, Kara Kuvvetleri Komutanlığının ödemenin yapılmaması yönündeki yazısı akabinde Kara Havacılık Komutanlığının da söz konusu ödemenin yapılmayacağına dair yazı gönderdiğini ancak yaptığı araştırmada Kara Havacılık Komutanlığı tarafından da 2023 ve 2024 yıllarında Y.C., İ.O., T.U., E.Ç. isimli ve yine kendisiyle aynı şartlarda olan kişilere söz konusu ödemenin yapıldığını, konuyla ilgili yukarıda sıraladığı isimleri de emsal göstererek Kara Havacılık Komutanlığına tekrar başvurduğunu ancak talebinin bir kez daha reddedildiğini, uygulamadaki bu farklılığın eşitlik ilkesine aykırılık teşkil ettiğini iddia etmekte ve emeklilik yol harcırahının ilgili İdare tarafından ödenmesine karar verilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. 20/4/2016 tarihli ve 29690 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesi şöyledir:

“(1) Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”

4. 6701 sayılı Kanun’un “Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı” başlıklı 3’üncü maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır. (...)

5. 6701 sayılı Kanun’un “Kurumun görevleri” başlıklı 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“(1) Kurumun görevleri şunlardır; ... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek. ...”

6. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili kısımları şöyledir:

“(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir.

(...)

(9) İşleme konulmayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvurunun konusu” başlıklı 31’inci maddesi şöyledir:

“Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu kapsamında cinsiyet, ırk, renk, din, dil, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasağı ihlalleri başvurunun konusunu oluşturur.”

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... yönlerinden incelenir. (...)

9. Mezûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenabilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Başvuru, emeklilik yol harcırasına hak kazandığından bahisle ödemenin yapılması için talepte bulunan başvuranın; ödemeyi yapmakla yetkili Kara Havacılık Komutanlığı tarafından üst makamı olan Kara Kuvvetleri Komutanlığınca olumsuz görüş verilmesi üzerine talebinin reddedildiği ancak sonrasında kendisiyle aynı şartları haiz başka kişilere söz konusu ödemenin daha önce gerek Kara Kuvvetleri Komutanlığı gerekse Kara Havacılık Komutanlığı tarafından yapılmış olduğunu öğrendiği ve uygulamadaki farklılığın ayrımcılık teşkil ettiği iddiasına ilişkindir.

13. Milli Savunma Bakanlığı Kara Kuvvetleri Komutanlığı Maliye Daire Başkanlığının ... sayılı yazısında “... kamu görevinden çıkarıldıktan sonra yani memuriyetle bağı koptuktan sonraki süreçte Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı tarafından açıktan emekliye sevk edilen personel, 375 sayılı Kararname'nin 1'inci maddesinin (D) bendinde belirtilen kanunlara göre aylık alan personel olma şartını taşımadığı, görevde iken emekliliğini istemediği ve idarece emekliye sevk edilmediği, kamu görevinden ihracı sonrasında Sosyal Güvenlik Kurumunca eski görev yaptığı idareden sadece onay istenildiği dikkate alındığında söz konusu personele, talep ettiği tazminatın ödenmemesi gerektiği ve müteakip süreçte idare aleyhine açılması muhtemel davalara yönelik savunmaların da belirtilen esaslarda yapılmasının uygun olacağı değerlendirildiği... M.B.Ç.'nin emeklilik harcırahının ödenip ödenmeyeceğine en son görev yeri olan Kara Havacılık Komutanlığınca karar verilmesi gerekmektedir.” şeklinde ifade edildiği; akabinde de başvuranın talebinin Kara Kuvvetleri Komutanlığı Kara Havacılık Komutanlığının ... sayılı yazısıyla aynı gerekçeyle “... tutuklu M.B.Ç.'nin emeklilik harcırahının ödenmeyeceği kıymetlendirilmektedir.” denilerek reddedildiği anlaşılmıştır.

14. 30/6/1989 tarihli ve 20211 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 1'inci maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“A) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu, 3466 sayılı Uzman Jandarma Kanunu, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu ve 2802 sayılı Hakimler ve Savcılar Kanununa göre almakta olan personele 1000 gösterge rakamı üzerinden memuriyet taban aylığı ödenir...

(...)

D) ... (A) bendi kapsamına giren personel ile 22.1.1990 tarihli ve 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (II) sayılı cetvelde yer alan personel ve kamu kurumlarında işçi olarak istihdam edilenlerden; emekliliğini isteyen veya emekliye sevk olunanlara, haklarında toptan ödeme hükümleri uygulananlara, emekli iken yeniden hizmete alındıktan sonra cezaen olmamak üzere görevlerine son verilenlere, kendi kusurları olmaksızın sözleşmesi feshedilen veya hizmet sürelerinin bitiminde ayrılan sözleşmeli subay, sözleşmeli astsubay, uzman erbaş ve sözleşmeli erbaş ve erler ile terhis olan yedek

subaylara, yedek astsubaylara ve bunlardan görevde iken ölenlerin kanuni mirasçılarında damga vergisi hariç herhangi bir vergiye tâbi tutulmaksızın (12.105) gösterge rakamının memur aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarında tazminat ödenir.”

15. 6701 sayılı Kanun'da cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılığın yasak olduğu düzenlenmiştir. Anılan temeller dışında bir temele dayanılarak veya herhangi bir temele dayanılmaksızın ayrımcılık iddiasında bulunulan haller Kanun kapsamı dışında kalmaktadır.

16. Başvuru dilekçesi, yukarıda açıklanan gerekçeler ve anılan mevzuat hükümleri ile birlikte incelendiğinde, başvuruya konu iddia ve talebin 6701 sayılı Kanun'da yer alan ayrımcılık temellerinden biriyle ilişkilendirilememesi ve yapılan inceleme ve araştırmada da herhangi bir ayrımcılık temelinin tespit edilememesi sebebiyle başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

12/12/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye